

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Redovisning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen 2020

Innehållsförteckning

2. Uppföljningsteman	4
2.1 Tema: Samordnad kommunal tillsyn	5

2. Uppföljningsteman

Varje år följer länsstyrelserna upp ett antal temaområden inom samhällsbyggnadsområdet. Resultatet rapporteras vanligtvis in till Boverket på våren, i samband med uppföljningen av plan- och bygglagstiftningens tillämpning. För år 2020 är dock rapporteringen av resultatet för temaområdena till Boverket framflyttad till september och Boverkets sammanställning av länsstyrelsernas rapportering framflyttad till december.

Temaområdena pekas ut i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2020, uppdrag D1 och D2. Länsstyrelserna ska enligt uppdrag D1 redovisa goda exempel på när byggnadsnämndens tillsyn har samordnats med annan kommunal tillsyn. Länsstyrelserna ska även redovisa exempel på hur nämndens tillsyn kan ge positiva effekter för annan kommunal verksamhet. Dessutom ska länsstyrelserna enligt uppdrag D2 redovisa vilka hinder som kommuner och länsstyrelser upplever för att åstadkomma en digital detaljplaneprocess.

Här presenteras en sammanställning av länsstyrelsernas svar på de två temadelarna. Sammanställningen bygger på de rapporter som tagits fram av länsstyrelserna.

Materialet har varit publicerat på <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/uppfoljning/> under perioden 30 november 2021- 2 maj 2022

Relaterad information

På Boverket

[Öppna data](#)

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats](#)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats](#)

[Boverkets regleringsbrev 2020](#)

[Länsstyrelserna regleringsbrev 2020](#)

2.1 Tema: Samordnad kommunal tillsyn

Länsstyrelserna har haft i uppdrag att redovisa goda exempel på samordnad kommunal tillsyn. Av länsstyrelsernas redovisning framkommer att en samordning av arbetet med byggnadsnämndens tillsyn enligt plan- och bygglagen, PBL, och annat kommunalt tillsynsarbete kan leda till ett effektivare tillsynsarbete. Samtidigt som det finns vinster att göra begränsas möjligheterna av grundläggande problem som finns inom den kommunala PBL-tillsynen, till exempel att det endast avsätts begränsade resurser för tillsynsarbete.

Omfattning av samordnad tillsyn

Av enkätsvaren och länsstyrelsernas redovisningar framgår att samordning av tillsynsarbete på olika lagområden sker på många olika sätt. Samordningen sker genom löpande möten och informationsdelning samt genom gemensamma tillsynsinsatser. Det framgår inte alltid i vilken faktisk omfattning det sker ett sådant samordnat tillsynsarbete, om samordningen är sporadisk eller mer kontinuerlig och organiserad eller vad den samordnade tillsynen leder till för resultat. Det framgår inte heller alltid av redovisningarna om det är byggnadsnämndens tillsyn enligt 11 kap. PBL som samordningen avser, eller om det är nämndens arbete med start- och slutbesked inom ramen för byggprocessen enligt 10 kap. PBL som avses.

Organisation och storlek har betydelse

Det är vanligare att den kommunala tillsynen på olika lagområden samordnas i kommuner med personalmässigt mindre organisationer. Samordningen sker där mer naturligt och automatiskt eftersom flera tillsynsområden ofta är organisatoriskt samlade under samma nämnd och inom samma förvaltning. Samordningen sker genom att personalen arbetar med frågor på olika tillsynsområden eller har ett naturligt nära samarbete med varandra. I dessa kommuner är det exempelvis inte ovanligt att ansökningar om bygglov, PBL-tillsyn och ansökningar om bostadsanpassningsbidrag hanteras i samma förvaltningsorganisation. Det förekommer även att handläggare av bostadsanpassningsbidrag deltar i bygglovsprövningen av kraven på tillgänglighet och i bedömningen inför slutbesked.

I kommuner med personalmässigt större organisationer är det vanligare att tillsynsfrågor inom olika lagområden delas upp på olika nämnder och förvaltningar. Det ställer därmed krav på mer planering och struktur av den samordnade tillsynen för att den ska fungera. I dessa kommuner verkar det även vara vanligare att den kommunala tillsynen på olika områden samordnas med olika former av statlig tillsyn, övervakning och

kontroll. Ett mycket bra och framgångsrikt exempel på sådan samordning är det arbete som Malmö stad bedriver. Läs mer om arbetet med samordnad tillsyn på Malmö stads webbplats under rubriken ”På andra webbplatser” i ”Relaterad information”.

Olika områden med samordnad tillsyn

Av redovisningarna framgår att det är vanligast att byggnadsnämndens tillsyn samordnas med den tillsyn som räddningstjänsten bedriver. Samordnade tillsynsinsatser sker exempelvis när byggnadsnämnden utövar tillsyn över avvikelser från bygglov eller över förfallna byggnader. Tillsynen samordnas då ofta med räddningstjänstens tillsyn av brandskydd och eldstäder enligt lagen om skydd mot olyckor. En klar majoritet av de kommuner som besvarat enkäten uppger att de har en sådan samordning även om omfattningen och resultatet av den samordnade tillsynen inte alltid framgår av redovisningarna.

Det är även vanligt att byggnadsnämndens tillsyn enligt PBL samordnas med tillsynen enligt miljölagstiftningen av exempelvis reglerna om strandskydd, kraven på luftkvalitet i lokaler och bostäder samt nedskräpade tomter.

Att byggnadsnämndens PBL-tillsyn samordnas med annan tillsyn och kontroll förekommer också när det gäller exempelvis

- kontrollen av sotning enligt miljölagstiftningen,
- tillsynen av restauranger enligt livsmedelslagstiftningen och alkohollagstiftningen,
- tillsynen enligt arbetsmiljölagstiftningen (samordning med staten) och
- tillsynen enligt socialtjänstlagstiftningen.

När det gäller samordning med tillsynen enligt socialtjänstlagstiftningen nämner flera kommuner att de samordnar sin tillsyn på olika områden och samarbetar med polisen för att bättre komma åt problem med utnyttjande av utländsk arbetskraft, så kallad social dumping. Många kommuner pekar också på att de samordnar sin tillsyn av störande växtlighet i anslutning till gator och vägar med tillsynen enligt trafiklagstiftningen.

Det förekommer även att byggnadsnämndernas arbete med PBL-tillsyn samordnas mellan olika kommuner. På flera håll i landet förekommer ett sådant samarbete i större eller mindre utsträckning, mellan två eller flera kommuner. Samarbetet sker både i enskilda ärenden och genom mer strukturerat samarbete i en gemensam förvaltningsorganisation. I det länsstyrelsegemensamma dokumentet med goda exempel från hela landet finns en beskrivning av ett sådant samarbete och de positiva effekter det lett till. Där beskrivs även ett exempel på samarbete inom ett nätverk för

tillsynshandläggare som arbetar med kommunal PBL-tillsyn och som riktar sig till tillsyns-handläggare i alla landets kommuner. Läs mer om exemplen i bilagan "Goda exempel samordnad tillsyn" under rubriken "Dokument" i "Relaterad information".

Positiva effekter av samordnad tillsyn

Det finns flera uppenbara fördelar med att samordna kommunal tillsyn på de olika områden som kommunerna har tillsynsansvar för. Det går att använda kommunens resurser och kompetens för tillsyn effektivare, ha bättre beredskap för att vid behov kraftsamla på ett tillsynsområde och genomföra tillsynsinsatser mer tryggt och kraftfullt. Tillsynsanmälningar som avser avvikelser på ett lagområde kan aktualisera tillsynsinsatser även på andra områden som annars inte hade ägt rum. Det blir även lättare för kommunen att få en helhetsbild av det som tillsynas och därmed ökade möjligheter att komma till rätta med olika problem genom att välja att ingripa med den eller de lagstiftningar som i varje enskild situation passar bäst, i den mån detta är valbart.

Att kommunerna arbetar effektivare med samordnad tillsyn leder också till att den upplevda risken för att bli föremål för tillsyn ökar. Det kan i sin tur leda till att fler frivilliga rättelser sker, innan det har skapats tillsynsärenden hos tillsynsmyndigheterna. Samordnad tillsyn förbättrar vidare möjligheterna till kompetensförsörjning, kompetensöverföring och samarbete om tillsynsmetodik, det vill säga hur man arbetar effektivare med tillsyn. En annan fördel som kommunerna pekar på är att tjänstepersonerna upplever tillsynsarbete och framför allt platsbesök som tryggare och mindre utsatt när det sker gemensamt och samtidigt på flera tillsynsområden.

Många kommuner upplever att en nämnd- och förvaltningsorganisation med ansvar för olika lagområden underlättar samordning av tillsynen på de områden som omfattas av nämndens och förvaltningens ansvar. Att det är förhållandevis vanligt förekommande att PBL-frågor och miljöfrågor organisatoriskt sett hanteras i samma kommunala nämnd och förvaltning, är därför troligen den viktigaste förklaringen till att kommunalt arbete med PBL-tillsyn och miljötillsyn ofta samordnas.

Många kommuner pekar också på de fördelar som finns med att samordna den kommunala tillsynen med den tillsyn, övervakning och kontroll som bedrivs av statliga myndigheter, exempelvis Skatteverket, Polismyndigheten och Arbetsmiljöverket.

Tillsyn kan minska kostnader för bostadsanpassning

I uppdraget till länsstyrelserna ingår att titta på hur tillsyn över kraven på tillgänglighet kan leda till minskade kostnader för bostadsanpassningsbidrag. Länsstyrelserna har därför ställt en fråga om detta i enkäten till

kommunerna. Av svaren framgår det att många kommuner upplever att deras arbete med PBL-tillsyn ibland leder till minskade kostnader för bostadsanpassningsbidrag. Samtidigt framgår det att kommunerna i praktiken har störst möjlighet att minska sådana kostnader vid prövningen av bygglov samt i samband med start- och slutbesked. Det är i de skedena som framtida tillgänglighetsproblem främst kan förebyggas och förhindras. Den efterhandsgranskande tillsynen av att bygglovsbeslut följts eller att kraven för anmälnings-pliktiga åtgärder följts kan av naturliga skäl inte bli heltäckande och den är dessutom i stor utsträckning styrd av att någon lämnar in en anmälan om tillsyn. Kommunerna anger också att de minskade kostnaderna för bostadsanpassningsbidrag som PBL-tillsynen kan leda till i viss utsträckning konsumeras av ökade kostnader för deras eget tillsynsarbete.

Hinder mot samordnad tillsyn

En samordning av arbetet med byggnadsnämndernas PBL-tillsyn och annat kommunalt tillsynsarbete, kan leda till ett effektivare tillsynsarbete. Möjligheterna begränsas samtidigt av grundläggande problem som finns inom den kommunala PBL-tillsynen, framför allt när det gäller de begränsade resurser som avsätts för tillsynsarbete. Boverket har tidigare beskrivit vad som skulle behöva förändras och ses över vad gäller denna tillsyn. Läs mer i Boverkets rapport ”Tillsynsavgift och byggsanktionsavgifter” under rubriken ”Dokument” i ”Relaterad information”.

Metod

Länsstyrelsernas och Boverkets uppdrag

Enligt uppdrag D1 i regleringsbrev för år 2020 har länsstyrelserna i uppdrag av regeringen att redovisa:

- goda exempel på när byggnadsnämndens tillsyn har samordnats med annan kommunal tillsyn och
- exempel på hur byggnadsnämndens tillsyn kan ge positiva effekter för annan kommunal verksamhet.

Exemplen väljs och redovisas med en sådan detaljeringsgrad att de kan ge vägledning och vara relevanta för kommuner med olika förutsättningar.

Boverket har enligt regleringsbrev för år 2020 i uppdrag att sammanställa länsstyrelsernas redovisningar och redovisa denna sammanställning till regeringen.

Genomförande av uppdraget

Samtliga länsstyrelser har redovisat uppdraget till Boverket. Länsstyrelsernas redovisningar grundar sig i huvudsak på kommunernas svar på en

länsstyrelsegemensam enkät. Enkäten har tagits fram av länsstyrelsernas expertgrupp för tillsynsvägledning bygg i samverkan med samtliga länsstyrelser och Boverket. Den har besvarats av 205 kommuner.

För att samordna redovisningen av uppdraget och underlätta spridningen av resultatet har länsstyrelserna, utöver de länsvisa redovisningarna, sammanställt ett gemensamt dokument med ett tjugotal goda exempel på samordnad kommunal tillsyn i olika typer av kommuner. I dokumentet beskrivs även de positiva effekter som kommunerna upplever att den samordnade tillsynen leder till. Läs mer om exemplen i bilagan ”Goda exempel samordnad tillsyn” under rubriken ”Dokument” i ”Relaterad information”.

Relaterad information

På Boverket

[Öppna data](#)

[Tillsynsavgift och byggsanktionsavgifter \(https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2021/tillsynsavgift-och-byggsanktionsavgifter\)](https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2021/tillsynsavgift-och-byggsanktionsavgifter)

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats](#)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats](#)

[Boverkets regleringsbrev 2020](#)

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2020](#)

[Tryggare Malmö – samordnad tillsyn på Malmö stads webbplats \(https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Trygghets-samarbeten-med-andra-myndigheter/Tryggare-Malmo---samordnad-tillsyn.html\)](https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Trygghets-samarbeten-med-andra-myndigheter/Tryggare-Malmo---samordnad-tillsyn.html)

Dokument

[Goda exempel samordnad tillsyn](#)

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se